

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

jm@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5673
MABR@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 18/02686-2

13. DECEMBER 2018

HØRING OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF RETSPLEJELOV FOR GRØNLAND (GENGIVELSE AF FORKLARINGER I KRIMINALSAGER M.V.)

Justitsministeriet har ved mail af 16. november 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af retsplejelov for Grønland (Gengivelse af forklaringer i kriminalsager, revision af reglerne om legemsundersøgelse, normering af Retten i Grønland m.v.).

UDKASTET TIL LOVFORSLAG

LYDOPTAGELSE AF FORKLARINGER I KRIMINALSAGER

Det foreslås med udkastet til lovforslag indført en ordning med lydoptagelse af forklaringer i kriminalsager i Grønland, som svarer til den danske ordning om samme, jf. bemærkningerne pkt. 2.1.2, side 10. De danske regler blev ifølge udkastet til lovforslag gennemført i juni 2010. Den danske lovændring byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning fra 2010 om blandt andet optagelse af forklaringer i straffesager.

Hensynet bag ordningen er ifølge udkastet til lovforslag blandt andet, at lydoptagelse af forklaringer er en autentisk, entydig og sikker metode til at registrere forklaringer, jf. bemærkningerne pkt. 2.1.2, side 10. Derudover anføres det, at lydoptagelse forbedrer vilkårene for retsledelse og retsmødernes forløb samt medfører en lettelse af processen og efterbehandlingen af retsbøger mv. Justitsministeriet anfører videre, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2010, svarer til de hensyn, der gør sig gældende i forhold til Grønland, og det foreslås derfor at indføre reglerne for Grønland, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 10.

ÆNDRING AF REGLERNE OM LEGEMSUNDERSØGELSE

Lovforslaget indeholder forslag om at ændre reglerne om legemsundersøgelse i den grønlandske retsplejelov, således at afgørelser om udtagelse af spytprøver fra en sigtet træffes af politiet, samt at udtagelse af blandt andet spyt- og blodprøver kan ske med henblik på senere identifikation, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 13. Det foreslås videre, at mistankekravet ved legemsundersøgelse efter den grønlandske retsplejelovs § 403, stk. 1, nr. 1, justeres, således at der ved udtagelse af prøver til brug for registrering af dna-profiler fremadrettet vil blive stillet krav om, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en grov lovovertrædelse.

Forslaget om ændring af reglerne for legemsundersøgelse er fremsat med henvisning til den tilsvarende ændring af de danske regler om legemsundersøgelse i maj 2005, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 13. Hensynet bag den foreslåede ordning er ligesom den danske lovændring i 2005 at medvirke til at sikre en relevant udnyttelse af de muligheder, som de kriminaltekniske værktøjer giver for at opklare forbrydelser hurtigt og effektivt ved, at politiet på et tidligere stadie i en efterforskning kan be- eller afkræfte en mistanke mod en person. Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2005, svarer til de hensyn, der gør sig gældende i forhold til Grønland, samt at den grønlandske retsplejelovs regler om legemsundersøgelse ikke sikrer Grønlands Politi en optimal og tidssvarende retlig ramme for at kunne opklare kriminalitet så hurtigt og effektivt som muligt, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 13.

Justitsministeriet har ifølge bemærkningerne lagt vægt på, at udtagelse af en spytprøve anses for et indgreb af tilsvarende svag intensitet som et fingeraftryk. Udtagelse af spytprøve opleves ifølge ministeriet næppe som væsentligt mere belastende end optagelse af fingeraftryk. Intensiteten taler således ifølge ministeriet i sig selv for, at der ikke skal fastsættes et strengere mistankekrav ved udtagelse af spytprøve end ved optagelse af fingeraftryk, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 14.

Det foreslås endvidere – og også med baggrund i den danske lovændring fra 2005 – at indikationskravet ved legemsundersøgelse efter den grønlandske retsplejelovs § 403, stk. 1, nr. 2, justeres, således at betingelserne for optagelse af personfotografier og fingeraftryk med henblik på senere identifikation udvides således til at omfatte udtagelse af spyt- eller blodprøver. Justitsministeriet har lagt vægt på, at det nuværende indikationskrav efter omstændighederne kan indebære en risiko for, at en gerningsperson ved at tilstå kan undgå dna-profilregistrering, hvilket er et vigtigt arbejdsredskab for politiet ved opklaring af forbrydelser begået af recidivister, jf. bemærkningerne pkt. 2.2.2, side 14. Desuden foreslås med lovforslaget en overførsel af

kompetencen til at træffe beslutning om udtagelse af spytprøver af sigtede fra retten til politiet, ligesom det allerede i dag er tilfældet ved blodprøver. Justitsministeriet har ifølge bemærkningerne lagt vægt på, at en spytprøve, der foregår ved brug af en vatpind eller lignende, ikke kan antages at være forbundet med mere ubehag for den sigtede end f.eks. udtagelse af en blodprøve, sikring af hår og beføling af huden. Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at spytprøver kompetencemæssigt bør sidestilles med de nævnte legemsundersøgelser omfattet af den nugældende § 401, stk. 2, i den grønlandske retsplejelov. Af samme grund foreslås det med udkastet til lovforslag, at politiet får adgang til at foretage spytprøver uden medvirken af sundhedspersonale.

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Instituttet finder indførslen af en ordning med lydoptagelse af forklaringer i kriminalsager i Grønland positiv. Instituttet er i den forbindelse enig i de bevæggrunde, Justitsministeriet anfører. Instituttet er dog af den opfattelse, at det er uheldigt, at der skal gå mere end 8 år fra vedtagelse og indførelse af retssagsoptimerende arbejdsredskaber i Danmark til Justitsministeriet søger samme indført i Grønland. Instituttet bemærker hertil, at instituttet naturligvis har forståelse for, at det i nogle tilfælde kan være hensigtsmæssigt at vurdere en lovgivnings praktiske effekt i for eksempel Danmark, før denne udvides til at gælde i andre dele af rigsfællesskabet. Justitsministeriet opfordres dog generelt til at implementere sådanne ordninger hurtigere i Grønland.

Instituttet bemærker videre, at legemsundersøgelse er et vidtgående indgreb i retten til respekt for privatliv, som blandt andet er beskyttet i artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Alle former for indgreb i de grundlæggende frihedsrettigheder skal ske med hjemmel i lov og være proportionalt i forhold til det konkrete mål det forfølger for at være i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Instituttet anerkender i den forbindelse, at det grønlandske politi skal have samme kompetencer, herunder indgrebsmuligheder, som det danske.

Instituttet er dog af den opfattelse, at der som udgangspunkt ikke bør være forskellige standarder for indgreb i de grundlæggende frihedsrettigheder på tværs af de forskellige dele af rigsfællesskabet. Instituttet finder det på den baggrund kritisabelt, at der over en mere end 13 år lang periode frem til en eventuel vedtagelse af indeværende lovforslag, har været divergens i kriterierne for legemsundersøgelser mellem Grønland og Danmark.

- Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet generelt tager initiativ til i samarbejde med Naalakkersuisut at gennemføre al relevant rigslovgivning i Grønland snarest muligt, herunder om muligt på samme tidspunkt som samme lovgivning træder i kraft i Danmark.

Der henvises til journalnummer 2018-490-0075.

Med venlig hilsen

Matias Røjle Bruun

JURIDISK RÅDGIVER